مقاله مروری

بررسی ویژگی‌های استاد اثربخش از دیدگاه دانشجویان: مرورسیستماتیک و متاآنالیز

مصطفی بیژنی[۱]، فرحناز کمالی[۲]، ماریا شاطر جلالی[۳]، محمد مهدی نقی زاده جهرمی[۴]، عزیز الله دهقان[۴]، شهناز کریمی[۴*]

۱- گروه پرستاری داخلی- جراحی، دانشگاه علوم پزشکی فسا، فسا، ایران
۲- گروه پزشکی اجتماعی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان. بندرعباس، ایران
۳- دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، تنکابن، ایران
۴- مرکز تحقیقات بیماری‌های غیر واگیر، دانشگاه علوم پزشکی فسا، فسا، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۰۸/۱۷ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۱۰/۰۷

چکیده

زمینه و هدف: ارزشیابی اساتید به‌عنوان فرایندی پاسخگو در ارتقاء کیفیت آموزش پزشکی عمده‌ترین رسالت دانشگاه بوده و مدرسین، تسهیل گر کلیدی و مؤثر این فرایند به شمار می‌آیند. برخی ویژگی‌های اساتید ازنظر دانشجویان می‌تواند، در بهبود و مؤثرتر نمودن فرایند یادگیری کمک‌کننده باشد. به همین منظور مطالعه‌ای باهدف تعیین ویژگی‌های مؤثر استادان در بهبود آموزش و میزان تأثیر آن‌ها ازنظر دانشجویان در ایران انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه با روش مرور سیستماتیک و فرا تحلیل انجام شد. برای این منظور مقالاتی که محل انجام آن‌ها در ایران و به زبان فارسی یا انگلیسی بودند، بدون در نظر گرفتن بازه زمانی انتخاب شدند. جستجوی مقالات در بانک‌های اطلاعاتی Web of Science, Cochrane Library, PubMed, CINAHL, SID Google Scholar, Ovid, Science Direct, WILEY, Scopus, ProQues, Medline, Elsevier, Magiran، انجام شد. درنهایت تعداد ۲۱ مقاله که شرایط ورود به متاآنالیز را دارا بودند، وارد مطالعه شده و موردبررسی قرار گرفتند.

نتایج: ویژگی‌ها در شش حیطه استخراج شدند که شامل؛ ویژگی‌های فردی و شخصیتی، مهارت ارتباطی، مهارت‌های تدریس، دانش‌پژوهی، مهارت ارزشیابی دانشجو و رعایت قوانین آموزشی بودند.

نتیجه‌گیری: ویژگی‌های فردی، دانش‌پژوهی و مهارت‌های ارتباطی از مهم‌ترین ویژگی‌های یک استاد اثربخش از دیدگاه دانشجویان بیان شدند. لذا به نظر می‌رسد لازم است در استخدام اساتید به ویژگی‌های موردنظر توجه شود.

کلمات کلیدی: فرا تحلیل، ویژگی‌های فردی، استاد، دانشجویان، ایران

مقدمه

نظام آموزش عالی عهده‌دار وظایف و مسؤولیت‌های مهمی درزمینه‌ی رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و تربیتی جوامع است (۱). دانشگاه یکی از مهم‌ترین و سازنده‌ترین نهادهای اجتماعی است که باید پاسخگوی افزایش بهره‌وری در جامعه باشد (۲) تا جایی که از آن به‌عنوان معمار علم برای تولید دانش جدید و تربیت نیروی انسانی یاد می‌کنند (۳). آموزش به‌عنوان روندی پویا (۴) عمده‌ترین رسالت دانشگاه بوده و مدرسین نیز از اجزای کلیدی و مؤثر این فرایند به شمار می‌آیند (۵). اساتید می‌توانند با کنترل متغیرهای مختلف مرتبط با موقعیت (۶)، به‌کارگیری متون و مهارت‌های تدریس و ایجاد محیط مناسب (۷) فضایی ایجاد کنند که دانشجو در آن ضمن دستیابی به بینش و بصیرت، شناخت استعدادهای بالقوه خود و رشد آن در جهت توانایی‌های حرفه‌ای و شخصی خویش گام بردارد (۸). واضح است که این تغییرات با اتکا به ویژگی‌های مطلوب مدرس صورت خواهد پذیرفت. بهبود مهارت‌های دانشجویان یکی از مهم‌ترین و مؤثرترین سرمایه‌گذاری‌هایی است که باید به آن توجه کرد. بر اساس مطالعات انجام‌شده، اساتید خوب، پایه و اساس آموزش و پرورش دانشجویان هستند، زیرا علیرغم وجود روش‌های آموزشی گوناگون هنوز استادان یکی از

*نویسنده مسئول: **شهناز کریمی**. مرکز تحقیقات بیماری‌های غیر واگیر، دانشگاه علوم پزشکی فسا، فسا، ایران
Email: shahkar20022002@yahoo.com
https://orcid.org/0000-0003-2438-5577

مهم‌ترین عوامل آموزش و یادگیری به شمار می‌روند (۹، ۱۰). همچنین سایر بررسی‌ها نشان داده است که مدرسین مؤثرترین عامل در ایجاد انگیزه فراگیری در دانشجویان بوده و این تأثیرگذاری با ویژگی‌های آن‌ها ارتباط دارد (۱۱). مطالعه آنیس[1] نیز نشان داد که دانشجویان مهارت‌های عملی، دانش مرتبط، نگرش و ارزش‌ها را از اساتید به‌عنوان الگوی خود، فرامی‌گیرند، بنابراین استادان در فرایند یادگیری دانشجویان نقش مهمی داشته و شناسایی ویژگی‌ها و خصوصیات شایسته این افراد یکی از راهبردهای مهم در آموزش پزشکی به‌منظور جذب، ماندگاری و توسعه حرفه‌ای اساتید به شمار می‌رود (۱۲). ازآنجاکه، ویژگی‌ها و عملکرد استاد می‌تواند منجر به دستیابی به اهداف آموزشی و یادگیری بهتر توسط دانشجو گردد، لذا ویژگی‌های مدرس اثربخش موردتوجه بسیاری از محققین در جهان بوده است (۱۳). درواقع ارزیابی عملکرد اساتید که یکی از ابزارهای مهم در فرایند فعالیت‌های آموزشی است و این امکان را فراهم می‌سازد تا بر اساس شناسایی دقیق، نقاط قوت و ضعف را تشخیص داده، با تقویت جنبه‌های مثبت در رفع نارسایی‌های آن گام‌های مؤثری برداشته شود (۱۴). برمن[2] معتقد است که شناخت ویژگی‌های مطلوب یک مدرس اهمیت بالایی داشته و بر شناخت دیگر عوامل ازجمله شناخت یادگیرنده یا فراگیر مقدم است (۱۵). قضاوت درباره ویژگی‌های یک مدرس از طریق خودارزیابی مدرسان، نظرخواهی از دانشجویان، نظرخواهی از همکاران و آزمون قابلیت‌های تخصصی می‌تواند انجام شود (۱۶). در این میان دانشجویان به دلیل حضور مستقیم در موقعیت آموزشی ارتباط نزدیک‌تری نسبت به سایر عوامل قضاوت کننده داشته و نوع نگرش آن‌ها به ویژگی‌های یک استاد مطلوب می‌تواند تأثیر زیادی در فرآیند یادگیری داشته باشد (۱۷). علاوه بر این کسب دیدگاه‌های دانشجویان به‌عنوان اصلی‌ترین گیرندگان آموزش به‌منظور شناسایی ویژگی‌های یک استاد توانمند دانشگاهی می‌تواند در جهت بهبود آموزش‌ها، توسعه حرفه‌ای و پربار نمودن فرایند یادگیری بسیار مؤثر باشد (۱۸). لذا یکی از روش‌هایی که در بیشتر کشورها و ازجمله ایران جهت تعیین معیارهای یک استاد توانمند استفاده می‌شود نظرخواهی از دانشجویان است (۱۹)؛ بنابراین تعیین ویژگی‌های استاد خوب در جهت رسیدن به اهداف والای آموزش بوده و آگاهی از ویژگی‌های استاد توانمند و چگونگی کسب آن می‌تواند در ارتقاء استاد کمک‌کننده باشد (۲۰).

در مورد ویژگی‌های استاد خوب اختلاف‌نظرهای زیادی وجود دارد. برخی صاحب‌نظران بر این باور هستند که در امر آموزش نه‌تنها نحوه تدریس مدرس، بلکه کلیه رفتارهای او در جلب نظر دانشجویان مؤثر است (۲۱) و برخی دیگر ایجاد فضا و جو مساعد کلاسی برای یادگیری را ویژگی اصلی یک استاد خوب و مؤثر دانسته‌اند (۲۲). ویژگی فردی استاد از مواردی است که گاهی توانایی‌های علمی استاد را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد (۲۳)، زیرا آموزش بیش از هر چیز به شخصیت و خصائص و توانمندی‌های آموزش‌دهنده (مدرس) بستگی دارد و سایر عوامل آموزشی تحت تأثیر آن است (۱۵). نتایج تحقیق گیلک[3] در ترکیه نشان داد که از دیدگاه دانشجویان شخصیت فردی استاد مهم‌ترین ویژگی است (۲۴). در پژوهش انجام‌شده توسط ریچاردسون[4] و همکاران مهم‌ترین ویژگی استاد مطلوب، تسلط استاد بر درس، احترام به دانشجو، درگیر کردن دانشجو در بحث کلاسی و استفاده از روش‌های تدریس معرفی‌شده است (۲۵). در تحقیق دیگری که توسط کلارمین[5] انجام‌شده، دانشجویان ویژگی‌های یک مدرس مناسب را داشتن ویژگی‌های اخلاقی و رعایت اصول و قوانین اخلاقی و رفتاری عنوان نموده‌اند (۲۶).

در ایران در سال‌های اخیر پژوهش‌های متعددی در جهت شناسایی ویژگی‌های اساتید انجام‌شده است (۳۰-۲۷) و نتایج مطالعات منتشرشده در این زمینه متفاوت است. در مطالعه‌ای تسلط علمی به‌عنوان مهم‌ترین ویژگی استاد گزارش‌شده است (۲۱) در مطالعه دیگر شخصیت فردی استاد عمده‌ترین معیار یک استاد خوب گزارش‌شده است (۳۱). به دلیل وجود تنوع و گستردگی در خصوص ویژگی‌های استاد خوب، در این مطالعه بر آن شدیم تا با استفاده از شیوه‌ای نظام‌مند به بررسی و جمع‌بندی نتایج مطالعاتی که تاکنون انجام‌شده‌اند بپردازیم. ازآنجاکه مطالعات فرا تحلیل (متاآنالیز) ازلحاظ علمی در سلسله‌مراتب شواهد در رأس انواع مطالعات معتبر قرار داشته و از اعتبار بالایی برخوردار می‌باشند (۳۲)، در این مطالعه مرور نظام‌مند تلاش می‌شود تا با روش متاآنالیز تأثیر شانس، خطا و سوگیری‌ها را از بین برده و از ترکیب و تحلیل نتایج مطالعات مستقلی که همگی هدف یکسانی را دنبال می‌کنند، به یک نتیجه کلی باقدرت

[1] Anis
[2] Berman
[3] Celik
[4] Richardson
[5] Clarmin

بیشتر درزمینه‌ی ویژگی‌های استاد مؤثر دست‌یابیم. بدین ترتیب هدف از مطالعه حاضر بررسی نظام‌مند مطالعات منتشرشده تاکنون در زمینه‌ی ویژگی‌های استاد مؤثر با روش فرا تحلیل (متاآنالیز) جهت دستیابی به نتایج کامل‌تر و باقدرت آماری بیشتر است.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر یک مرور نظام‌مند با روش فرا تحلیل در مورد ویژگی‌های استاد مؤثر از دیدگاه دانشجویان در ایران است. تمامی پژوهش‌های انجام‌شده بر اساس مقالات چاپ‌شده در مجلات داخلی و خارجی، با توجه به شرایط ورود به مطالعه بدون توجه به بازه زمانی جهت ورود به مطالعه موردبررسی قرار گرفتند.

هدف

این مطالعه باهدف پاسخ به سؤال «ویژگی‌های استاد اثربخش از دیدگاه دانشجویان چیست؟» انجام شد.

نوع مطالعه

این مطالعه با روش مرور سیستماتیک و فرا تحلیل انجام شد. بدین منظور مقالاتی که محل انجام آن‌ها ایران و به زبان فارسی یا انگلیسی بودند بدون در نظر گرفتن بازه زمانی به مطالعه وارد شدند.

راهبرد جستجو

جستجوی مقالات در بانک‌های اطلاعاتی Web of Science, Cochrane Library, PubMed, CINAHL, Google Scholar, Ovid, Science Direct, WILEY, Scopus, ProQuest، Medline, Elsevier, Magiran, SID انجام شد. برای جستجوی مقالات از کلیدواژه‌های استاد اثربخش یا سایر کلیدواژه‌های معادل آن برای اثربخش مانند؛ خوب، مطلوب، توانمند، مؤثر، نمونه و نیز کلیدواژه‌های معادل استاد مانند مدرس و مربی استفاده شد. برای جستجو در بانک‌های اطلاعاتی بین‌المللی از واژه معادل آن‌ها به‌صورت ترکیبی استفاده گردید.

معیارهای ورود و خروج مقالات

معیارهای ورود شامل کلیه مطالعات انجام‌شده در مراکز آموزش عالی ایران بدون محدودیت زمانی و با یکی از دو زبان فارسی یا انگلیسی بود. مقاله می‌بایست دریکی از مجلات داخلی یا خارجی چاپ‌شده و دسترسی به مقاله به‌صورت کامل امکان‌پذیر باشد. معیارهای خروج نیز شامل مطالعات غیر مرتبط با موضوع، داده‌های ناکافی در مطالعه، مطالعات انجام‌شده در سطح آموزش‌وپرورش، چکیده مقالات ارائه‌شده در مجلات یا همایش‌ها که دسترسی به متن کامل مقاله امکان‌پذیر نباشد. پایان‌نامه‌ها، زبان به‌جز فارسی و انگلیسی، مطالعاتی که ویژگی‌های اساتید را صرفاً ازنظر خودش موردبررسی قرار داده باشند و مطالعات مروری بود.

شاخص‌های بررسی کیفیت مقالات کمی

در این مطالعه برای ارزیابی کیفیت مقالات جمع‌آوری‌شده از ابزار STROBE[6] استفاده شد. این ابزار ویژه مطالعات پژوهشی بوده و شامل فرم شاخص‌های بررسی کیفیت مقالات هستند. این فرم ارزیابی کیفی مقالات شامل سؤالاتی همراه با نمرات درجه‌بندی‌شده است. این سؤالات شامل ویژگی‌های عمومی (اعتبار مجله، ادبیات پژوهشی)، ویژگی روش مطالعه (روش مطالعه، حجم نمونه، روش نمونه‌گیری و ابزار پژوهش)، تحلیل داده‌ها، یافته‌ها و بحث است. مجموع نمرات این چک‌لیست بین صفر تا بیست بوده و نمرات ۱۵ تا ۲۰ به‌عنوان کیفیت خوب، ۱۰ تا ۱۴ کیفیت متوسط و کمتر از ۱۰ کیفیت نامناسب در نظر گرفته‌شده و از مطالعه حذف می‌شوند.

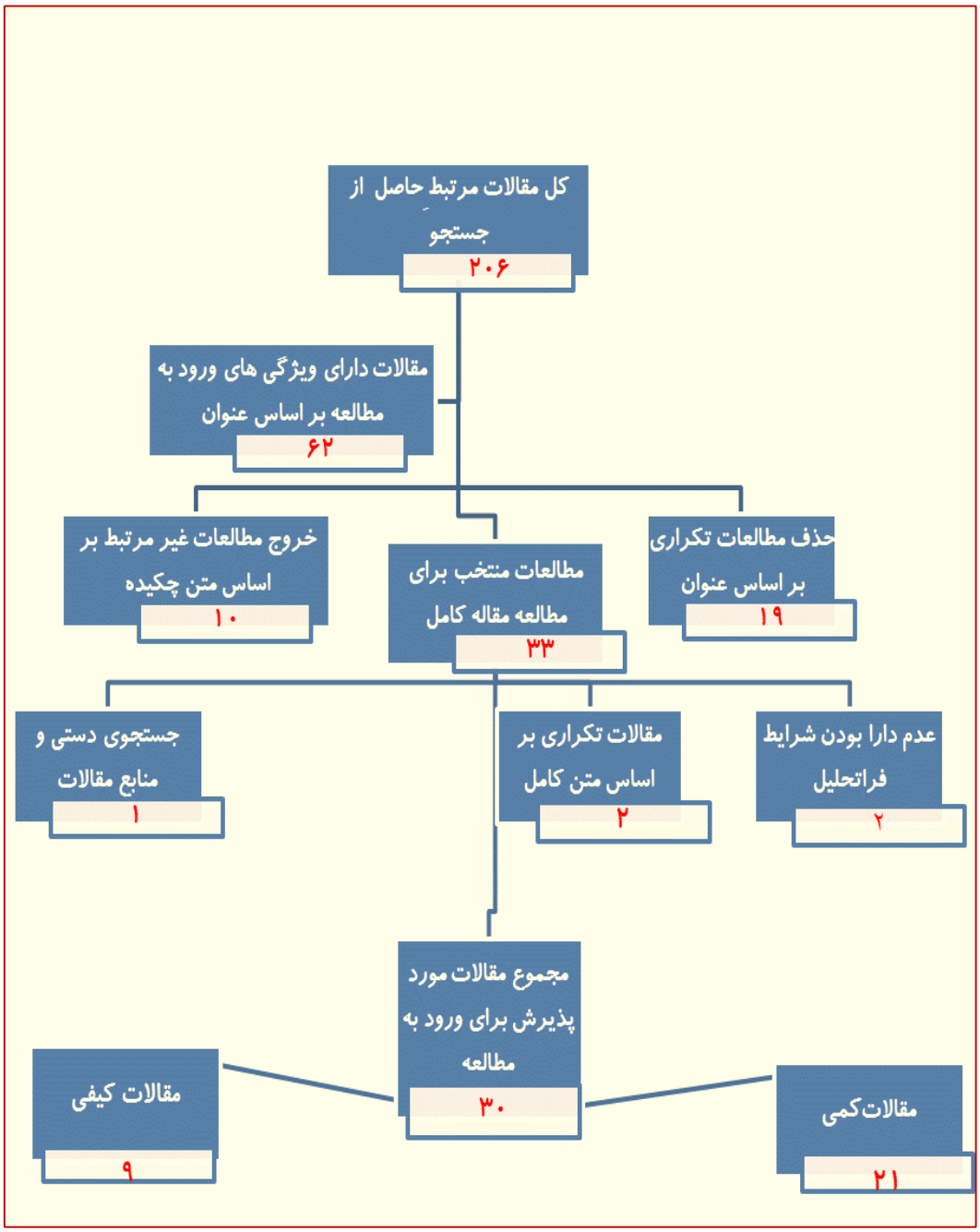
استخراج داده‌های مطالعات

به این منظور گروه تحقیق بعد از مطالعه‌ی هم‌زمان سه مقاله به‌عنوان پایلوت، برای ایجاد هماهنگی بین ارزیابان، نسبت به تهیه فرم استخراج داده (با فورمت xls[7]) اقدام کردند. این فرم شامل مواردی از قبیل عنوان مقاله، مشخصات مجله، مشخصات گروه هدف مطالعه و ابزار به‌کاررفته و نتایج حاصل‌شده، بود.

در مطالعه حاضر مطابق (چارت ۱)، ابتدا ۲۰۶ مقاله وارد لیست اولیه گردید؛ که پس از طی فرایند غربالگری بر اساس عنوان مقاله بر مبنای مرتبط بودن با موضوع به ۶۲ مقاله رسید. در مرحله بعد با حذف مقالات تکراری تعداد مقالات به ۳۰ رسید، تعداد ۲۱ مقاله از کل مقالات واردشده به این مطالعه، کمی و بقیه مقالات کیفی بودند. درنهایت داده‌های ۲۱ مقاله کمی که شرایط ورود به متاآنالیز را داشتند از طریق فرم استخراج داده با استفاده از نرم‌افزار اکسل تحلیل‌شده و نتایج آن استخراج گردید.

[6] Strengthening The Reporting of OBservational Studies in Epidemiology

[7] XLS is a file extension for a spreadsheet file format created by Microsoft for use with Microsoft Excel

چارت ۱- فلوچارت انتخاب و ورود مقالات به مطالعه

در این مرحله، با توجه به مقالات (کمی و کیفی) استخراج‌شده گروه تحقیق تصمیم گرفت، در ابتدا مقالات کمی را با روش فرا تحلیل تجزیه و تفسیر نماید و سپس در گام بعدی با روش فرا ترکیب، نتایج مقالات کیفی را باهم ترکیب نموده و با سپس به جمع‌بندی و ترکیب نهایی نتایج دودسته مقالات کمی و کیفی اقدام نماید که با توجه به گستردگی روش کار، نتایج بخش دوم در مقاله دیگری خواهد آمد. جهت تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از نرم‌افزار STATA و دستور *META* استفاده شد.

نتایج

این پژوهش باهدف تعیین ویژگی‌های استاد اثربخش از دیدگاه دانشجویان به بررسی مطالعات انجام‌شده پرداخته و نتایج آن‌ها

را با روش فرا تحلیل، تجزیه‌وتحلیل و نهایتاً ترکیب نمود. مقالات حاصل شامل ۲۱ مقاله کمی بود که برخی مشخصات آن‌ها در جدول ۱ آمده است. از نکات قابل‌توجه مشخصات دموگرافیک این مقالات می‌توان به توزیع تقریباً یکسان مطالعات در بین دانشگاه‌های مناطق مختلف کشور اشاره کرد. بر اساس نتایج حاصل از فرا تحلیل مقالات نهایی (۲۱ مقاله) استخراج‌شده

جدول ۱- مشخصات مقالات مرور شده

عنوان مقاله	نویسندگان	نام مجله	سال و دوره و شماره چاپ	نوع مطالعه	حجم نمونه	جمعیت مورد مطالعه	روش نمونه‌گیری	ابزار مطالعه	نوع روایی	پایایی پرسشنامه	سال انجام مطالعه
بررسی ویژگی‌ها یک مدرس اثربخش. دانشگاه علوم پزشکی کرمان	طاهره رمضانی و همکاران	گام‌های توسعه در آموزش پزشکی	۲/۶/۸۸	توصیفی مقایسه‌ای	۳۵۸	دانشجویان پرستاری	سرشماری	پرسشنامه پژوهشگر ساخته	محتوا	۰/۸۵	۸۸
ویژگی‌های استاد خوب از دیدگاه دانشجویان دانشگاه ع پ اردبیل سال ۱۳۸۷	بهروز دادخواه و همکاران	مجله علمی و پژوهشی دانشکده پرستاری مامایی	۱۱/۱/۸۸	توصیفی مقطعی	۳۹۰	دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی	طبقه‌ای	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا	۰/۷۶	۸۷
معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه ع پ هرمزگان	عابدینی و همکاران	مجله پزشکی هرمزگان	۳/۱۴/۱۳۸۹	توصیفی تحلیلی	۳۳۶	دانشجویان پرستاری پزشکی و بهداشت	طبقه‌ای تصادفی	پرسشنامه پژوهشگر ساخته	محتوا	۰/۸۵	۸۷
ویژگی‌ها یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان دانشگاه جامع علمی کاربردی سنندج	احمد وهابی	مجله‌ی توسعه‌ی آموزش در علوم پزشکی	۱۳/۷/۹۳	توصیفی تحلیلی	۳۸۴	دانشجویان دانشگاه جامع علمی کاربردی سنندج	تصادفی ساده	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا	۰/۸۵	۹۲
ویژگی‌ها استاد خوب از دیدگاه دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه ع پ شهرکرد	محمود مباشری و همکاران	پژوهش در آموزش پزشکی	۲/۳/۹۰	توصیفی مقطعی	۱۴۰	دانشجویان دانشگاه جامع علمی کاربردی سنندج	سرشماری	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا	۰/۸۷	۸۹
مقایسه و بررسی نظرات استادان و دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مورد معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی	دارابی و همکاران	گام‌های توسعه در آموزش پزشکی	۴/۱۰/۹۲	توصیفی تحلیلی	۸۹۹	دانشجویان دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی مشهد	طبقه‌ای - تصادفی ساده	پرسشنامه پژوهشگر ساخته	محتوا	۰/۸۷	۸۸
ویژگی‌های یک استاد توانمند از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی	هادی پیمان و همکاران	مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی	۵/۱۰/۸۹	توصیفی مقطعی	۸۰۰	دانشجویان پرستاری و مامایی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی ایلام	تصادفی چندمرحله‌ای	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا	۰/۷۵	۸۸

دیدگاه‌های اساتید و دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در مورد ویژگی‌های یک استاد خوب	رقیه گشمرد و همکاران	مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی	۱/۱۱/۹۰	توصیفی تحلیلی مقطعی	۱۰۰۰	دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر	سرشماری	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا	۰/۸۲	۸۸
استاد مؤثر بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه ع پ سبزوار	مصطفی راد و همکاران	مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سبزوار	۴/۱۷/۸۹	توصیفی مقطعی	۱۲۰	دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری و مامایی	نمونه‌گیری در دسترس	پرسشنامه پژوهشگر ساخته	محتوا	۰/۸۰	۸۸
ویژگی‌های استاد بالینی مؤثر: نظرات دانشجویان پرستاری و مامایی سال‌های آخر	منصور قانعی و همکاران	آموزش پرستاری	۲/۳/۹۳	توصیفی تحلیلی - مقطعی	۱۰۵	دانشجویان پرستاری و مامایی گیلان	نمونه‌گیری در دسترس	پرسشنامه‌ها ی موجود	محتوا	۰/۸۶	۹۲
ویژگی‌های یک استاد توانمند از دیدگاه دانشجویان رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور	بیگ زاده	مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی	۳/۱۵/۹۳	توصیفی تحلیلی - مقطعی	۵۸۲	دانشجویان کارشناسی مدیریت خدمات بهداشتی درمانی کل کشور	سرشماری	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا و صوری	۰/۸۳	۹۱
ویژگی‌های استاد خوب از دیدگاه دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی	حکم آبادی	مجله توسعه آموزش پزشکی	۱۰/۶/۹۲	توصیفی مقطعی	۱۰۰	دانشجویان دانشکده بهداشت خراسان شمالی	سرشماری	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا	عدد ذکر نشده	۹۱
ارزیابی معیارهای یک استاد توانمند برای تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران	درگاهی	مجله دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران (پیاورد سلامت)	۴/۴/۸۹	توصیفی تحلیلی	۱۱۹	دانشجویان دانشکده پیراپزشکی	تصادفی ساده	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا	۰/۸۵	۸۹
شاخص‌های استاد مطلوب از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل	نوابی	مجله دانشگاه علوم پزشکی بابل	۱/۱۲/۸۹	مقطعی	۲۳۳	دانشجویان پرستاری	سرشماری	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا و صوری	۰/۸۷	۸۹
بررسی خصوصیات استاد خوب ازنظر دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس	هرندی زاده	فصلنامه پژوهش در آموزش عالی	۱/۵۸/۸۹	توصیفی - پیمایشی	۱۱۰	دانشجویان کارشناسی ارشد	تصادفی ساده	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا و صوری	۰/۸۳	۸۹
بررسی خصوصیات مدرس بالینی اثربخش از دیدگاه دانشجویان پرستاری و مامایی شهر لار	سخندانی	مجله دانشگاهی یادگیری الکترونیکی	۱/۳/۹۱	توصیفی مقطعی	۲۷۴	دانشجویان پرستاری و مامایی	دسترسی آسان	پرسشنامه	محتوا	/۸۳	۸۹

ویژگی‌های یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان	حسن صیامیان و همکاران	مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران	۱/۲۲/۹۶	توصیفی مقطعی	۱۶۰	دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران	سرشماری و در دسترس	پرسشنامه تکراری	محتوا	۰/۸	۹۰
مقایسه و بررسی نظرات اساتید و دانشجویان در مورد معیارهای یک استاد خوب دانشگاهی	آقاجانی	طب و تزکیه	۲۱/۸۰	توصیفی تحلیلی	۱۹۵	دانشجویان سال آخر کلیه مقاطع و رشته‌های دانشگاه ع پ سمنان	سرشماری	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا	۰/۷۸	۸۰
بررسی دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی سمنان در خصوص ویژگی‌های یک استاد خوب دانشگاهی	راهب قربانی و همکاران	مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی سمنان	۲/۱۰/۹۷	توصیفی - تحلیلی	۱۳۳	کارشناسی رشته پرستاری و کاردانی رشته‌های مدارک پزشکی، هوشبری، اتاق عمل و رادیولوژی	سرشماری	پرسشنامه	محتوا	۰/۸۷	۸۷
ویژگی‌های استاد موفق از دید دانشجویان دانشگاه‌های ارائه‌دهنده آموزش مجازی در شهر شیراز	خدیجه شاهسونی و همکاران	مجله دانشگاهی یادگیری الکترونیکی، مدیا	۲/۵/۹۳	توصیفی (پیمایشی)	۳۶۱ نفر	دانشجویان مجازی دانشگاه شیراز و علوم پزشکی شیراز	سرشماری	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا	۰/۹۲	۹۰
بررسی خصوصیات یک مدرس خوب از دیدگاه استادان و دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زنجان	وکیلی و همکاران	مجله توسعه آموزش در علوم پزشکی	۱/۱/۹۷	توصیفی	۴۵۰ نفر	دانشجویان تمام رشته‌ها و تمام مقاطع زنجان و پرستاری ابهر	نمونه‌گیری تصادفی منظم طبقه‌ای	پرسشنامه محقق ساخته	محتوا	۰/۸	۸۳

ویژگی‌های استاد مؤثر از دیدگاه دانشجویان در ۶ حیطه ویژگی‌های فردی و ظاهری (۲۱ مطالعه)، ارتباط (۱۹ مطالعه)، مهارت‌های تدریس (۱۹ مطالعه)، دانش‌پژوهی (۱۴ مطالعه)، ارزشیابی دانشجویان (۶ مطالعه) و رعایت قوانین آموزشی (۴ مطالعه) شناسایی شد. سهم مجلات مختلف نشان‌دهنده آن است که مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی و مجله توسعه آموزش علوم پزشکی با سه مقاله و بعدازآن گام‌های توسعه در آموزش پزشکی و مجله دانشگاهی یادگیری الکترونیکی هرکدام با دو مقاله به ترتیب بیشترین تعداد چاپ مقالات واردشده به این مطالعه را به خود اختصاص دادند. سال انجام مطالعات بین سال‌های ۸۷- ۸۶ تا ۹۲-۹۱ بودند که در بین آن‌ها سال ۸۷ بیشترین فراوانی را داشته است. جمعیت‌های موردمطالعه بیشتر از همه شامل دانشجویان پرستاری دانشگاه‌های مختلف بود، هرچند که در بسیاری از مطالعات کل دانشجویان موردمطالعه قرارگرفته بودند. به‌جز در یک مورد که مطالعه مقایسه‌ای بود در سایر موارد توصیفی مقطعی بودند. پرسشنامه‌های مورداستفاده اکثراً پژوهشگر ساخته بود، البته چارچوب اصلی تقریباً همه آن‌ها بر اساس یک معیار کلی، طراحی و تدوین‌شده بود. همگی آن‌ها دارای پایایی مناسب و قابل‌قبول بودند. پس از بررسی اولیه کلیه مقالات متوجه وجود حیطه‌های تقریباً مشابه در اکثر آن‌ها شدیم

لذا با توافق گروه اطلاعات را با استفاده از همان حیطه‌های مشترک استخراج نمودیم. این حیطه‌ها شامل ویژگی‌های فردی و ظاهری، ارتباط، مهارت‌های تدریس، دانش‌پژوهی، مهارت ارزیابی دانشجو و نهایتاً رعایت قوانین آموزشی بود. اطلاعات حاصل از متا آنالیز مطالعات در جدول ۲ گزارش‌شده است.

جدول ۲- اطلاعات فرا تحلیل استخراج‌شده از مقالات مرور شده

ردیف	نویسندگان تعداد نمونه	حیطه ۱ (ویژگی های فردی و ظاهری)			حیطه ۲ (ارتباط)			حیطه ۳ (مهارت های تدریس)			حیطه ۴ (دانش پژوهی)			حیطه۵ (مهارت ارزشیابی دانشجو)			حیطه ۶ (رعایت قوانین آموزشی)		
		تعداد سوال (طیف)	میانگین	انحراف معیار	تعداد سوال (طیف)	میانگین	انحراف معیار	تعداد سوال (طیف)	میانگین	انحراف معیار	تعداد سوال (طیف)	میانگین	انحراف معیار	تعداد سوال (طیف)	میانگین	انحراف معیار	تعداد سوال (طیف)	میانگین	انحراف معیار
۱	رمضانی و . ۳۵۸	۹(۳)	۲/۵۳	۰/۲۶	۴(۳)	۲/۷۹	۰/۱۷	۱۲(۳)	۲/۶	۰/۲۳				(۳) ۴	۲/۴۷	۰/۲۷	(۳) ۴	۲/۱۸	۳۹ ۰/
۲	دادخواه و .. ۳۹۰	۷(۵)	۲۷/۴	۵/۰	۳(۵)	۱۱/۷۶	۲/۵	۴(۵)	۳/۱۱	۱	۵(۵)	۲۱/۱	۳/۵						
۳	عابدینی و .. ۲۰	۶ (۵)	۳/۷۰	۰/۶۳	۵(۵)	۴/۱۶	۴/۱۰	۵(۵)	۳/۵۳	۰/۹۸									
۴	وهابی ۳۸۴	۹(۵)	۳/۰۲	۱/۰۸	۴(۵)	۳/۱۱	۱	۹(۵)	۳/۱۳	۰/۹۶	۵(۵)	۳/۱۳	۰/۸۳	(۵) ۵	۳/۰۵	۱/۰۴	(۵) ۴	۲/۸۷	۱۹ ۱/
۵	مباشری و .. ۱۴۰	۸(۵)	۴/۴۸	۰/۲۶	۴(۵)	۴/۲۲	۰/۱۵	۷(۵)	۴/۶۳	۰/۲۴									
۶	دارابی و ... ۸۹۹	۶(۳)	۱۲/۷۶	۳/۷۶	۱۰(۳)	۱۹/۲۶	۵/۲۲	۹(۳)	۱۵/۹	۴/۹۳	۸	۱۶/۹۸	۴/۶۲	۷	۱۴/۵۴	۴/۷۴			
۷	پیمان و.... ۸۰۰	۱۱(۵)	۸۱/۹	۱۱/۲	۱۱(۳)	۸۳/۷	۱۳/۹	۱۶(۵)	۸۳/۸	۱۱/۳	۵(۵)	۷۱/۶	۱۷/۲						
۸	گشمرد و .. ۱۰۰۰	۸(۵)	۴/۶	۰/۷	۴(۵)	۸۳	۰/۸۳	۴(۵)	۴/۳	۰/۶۹	۴(۵)	۴/۴۱	۰/۷۴						
۹	راد و ... ۱۲۰	۶(۶)	۳/۷	۰/۶	۷(۶)	۳/۸	۰/۶												
۱۰	قانعی و ۱۰۵	۱۵(۶)	۵/۶۸	۰/۶۱	۱۰(۶)	۵/۷۱	۰/۶۳												
۱۱	بیگ زاده و ۵۸۲	۱۰(۵)	۴/۱۱	۰/۵۸	۱۰(۵)	۴/۱۷	۰/۵۶	۱۴(۵)	۴/۳۴	۰/۵	۴(۵)	۴/۰۶	۰/۷۵	(۵) ۷	۳/۹۵	۰/۷۲	(۵) ۵	۴/۵	۷۵ ۰/
۱۲	حکم آبادی و ... ۱۰۰	۷(۵)	۲۷/۷	۷/۱۸	۴(۵)	۱۶/۶۷	۳/۲۱	۶(۵)	۲/۰۵ ۴	۵/۳۲	۵(۵)	۲۰/۸۴	۴/۴۶						
۱۳	درگاهی و.. ۱۱۹	۱۰(۵)	۴/۰	۰/۲۸	۴(۵)	۴/۰۹	۱/۱۵ ۵	۷(۵)	۴/۱۶	۰/۱۷	۵(۵)	۳/۸۲	۰/۲۰						
۱۴	نوابی و... ۲۳۳	۸(۵)	۴/۶۰	./۰۸				۳(۵)	۴/۱۲	۰/۳۱	۳(۵)	۴/۱۱	۰/۵۷						

۱۵	هرندی زاده و ... ۱۱۰	۹(۵)	۳/۶	۰/۸۵	(۵) ۵	۴/۰۴	۰/۱۳	۳(۵)	۳/۷۹	۰/۰۶	(۵) ۹	۴/۲۳	۰/۲۶				
۱۶	سخندانی ۲۷۴	۱۶(۷)	۶/۷۳	۰/۳۹	(۷) ۸	۶/۶	۰/۵۳	۹(۷)	۶/۷۵	۰/۴۴	(۷) ۹	۶/۶۹	۰/۴۶	(۵) ۷	۶/۶۳	۰/۵۳	
۱۷	صیامیان و... ۱۶۰	۱(۵) ۷	۴/۵۲	۰/۴	(۵) ۱۰	۴/۲۳	۰/۴۷	۱۱(۵)	¾	۰/۴۳	(۵) ۷	۴/۳۴	۰/۴۳				
۱۸	آقاجانی ۱۸۴	۸(۳)	۱۹/۹۵	۱/۷۶	(۳) ۳	۷/۵۷	۰/۹۲	۴(۳)	۱۰/۷۵	۰/۹۸	(۳) ۵	۱۳/۱۳	۱/۳۲				
۱۹	قربانی و ... ۱۳۳	۸(۵)	۴/۱۶	۰/۴۶	(۵) ۴	۴/۳۰	۰/۲۷	۶(۵)	۳/۱۷	۰/۳۳	(۵) ۶	۴/۱۳	۰/۵۷				
۲۰	شاهسونی و.. ۳۶۱	۱(۵) ۱	۴۵/۷۸	۴/۴۹	(۵) ۵	۵۵/۹۳	۵/۲۳	۸(۵)	۳۵/۷۷	۲/۹۸							
۲۱	وکیلی و ... ۴۵۰	۱(۴) ۲	۴/۴۰	۰/۲۱				۱۳(۴)	۴/۲۲	۰/۴۵				(۴) ۴	۳/۹۵	۰/۱۳	(۴) ۵	۳/۷	۰/۵۲

بحث

با توجه به پیشرفت سریع علوم و تکنولوژی، نه می‌توان به‌تمامی دانش دست‌یافت و نه می‌توان هر فردی را با هر ویژگی به تدریس واداشت. لذا کوشش در جهت شناسایی شاخص‌های استاد اثربخش ازجمله نکاتی است که می‌تواند به امر ارتقاء کیفیت آموزش کمک کند. در مطالعه حاضر یک مرور نظام‌مند با روش فرا تحلیل در مورد ویژگی‌های استاد مؤثر از دیدگاه دانشجویان در ایران انجام‌شده است. نتایج متاآنالیز نشان داد که مهم‌ترین حیطه به‌عنوان ویژگی استاد مؤثر، ویژگی شخصیتی مدرسین و کم‌اهمیت‌ترین ویژگی، رعایت قوانین آموزشی است. همچنین نتایج نشان داد در چهار حیطه اول اجماع نظر و توافق بیشتری وجود دارد و بیشترین نوسان و پراکندگی یا اختلاف‌نظر مربوط به حیطه آخر است. بدین ترتیب در مطالعات بررسی‌شده از دیدگاه دانشجویان بیشترین میانگین نمرات مربوط به حیطه‌های ویژگی‌های فردی و ظاهری، مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های تدریس و دانش‌پژوهی بود. داشتن اخلاق خوب، نظم و انضباط (وقت‌شناسی)، آراستگی ظاهر، داشتن اعتمادبه‌نفس، به‌روز بودن علمی، علاقه به تدریس از مهم‌ترین ویژگی‌های فردی اساتید از دیدگاه دانشجویان در مطالعات بررسی‌شده در مطالعه حاضر بیان شدند. در همین راستا لیزو[8] (۲۰۰۴) می‌نویسد خصوصیات و ویژگی‌های شخصیتی یک استاد می‌تواند تمام قابلیت‌های فردی او را تحت‌الشعاع قرار دهد، زیرا آموزش بیش از هر چیز به شخصیت و ویژگی‌های فردی استاد بستگی دارد (۳۳). نتایج مطالعه مک آلیستر[9] (۲۰۱۶)، نشان داد که خصوصیات فردی، مهارت‌های ارتباطی، مهارت در استفاده از روش‌های نوین تدریس و مهارت‌های تحقیق و پژوهش از مهم‌ترین ویژگی‌های اساتید پرستاری از دیدگاه دانشجویان و اساتید پرستاری می‌باشند که با نتایج مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد (۳۴). در مطالعه حاضر داشتن مهارت در برقراری ارتباط (مهارت‌های ارتباطی) یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های استاد اثربخش از دیدگاه دانشجویان بیان شد. در مطالعه عسکری (۲۰۱۰)، صالحی (۲۰۰۴) و شایسته فر (۲۰۰۳) نیز یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های استاد اثربخش از

[8] Lizzio

[9] McAllister

دیدگاه دانشجویان و اساتید، داشتن مهارت در برقراری ارتباط بیان‌شده است که با نتایج مطالعه انجام‌شده هم‌خوانی دارد (۳۷- ۳۵). لووریک[10] (۲۰۱۵) در همین راستا بیان می‌کند، داشتن مهارت ارتباطی یک قابلیت و ویژگی کاربردی برای تدریس اثربخش برای اساتید محسوب می‌شود که می‌تواند موجب ایجاد انگیزه و حتی پیشرفت تحصیلی دانشجویان گردد. تنها با داشتن اطلاعات به‌روز و حضور به‌موقع در کلاس نمی‌توان در امر تدریس و انتقال مفاهیم کاملاً موفق بود، بلکه با برقراری یک ارتباط خوب در کنار سایر حیطه‌ها و مهارت‌ها می‌توان اثربخشی آموزش را افزایش و بهبود بخشید (۳۸). مهارت‌های تدریس به‌عنوان یکی دیگر از مهم‌ترین ویژگی‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان در مطالعه حاضر بیان شد که شامل تفکر و مباحثه در کلاس، استفاده از وسایل کمک‌آموزشی و روش‌های جدید تدریس و داشتن توانایی سازمان‌دهی مطالب است. اسکلونا[11] (۲۰۱۲)، بیان می‌کند که یکی از ویژگی‌های اساتید اثربخش مهارت در استفاده از روش نوین تدریس که بر روی مهارت‌های تفکر انتقادی دانشجویان تأکیددارند است. امروزه یکی از چالش‌های دانشکده‌های علوم پزشکی در سراسر جهان تربیت دانشجویانی است که قادر به تفکر انتقادی و ارائه مراقبت‌های جامع و کامل در موقعیت‌های مختلف بالینی باشند لذا به‌منظور تأمین نیازهای آموزشی جدید در رشته پرستاری اساتید باید از انواع روش‌های نوین تدریس آگاهی داشته و برای آموزش باید از آن‌ها استفاده کنند (۳۹). ارزیابی دانشجویان یکی دیگر از ویژگی‌های اساتید اثربخش از دیدگاه دانشجویان در مطالعه حاضر بیان شد هرچند فقط در ۶ مطالعه به این موضوع اشاره‌شده است. از دیدگاه دانشجویان رعایت عدالت در ارزیابی، استفاده از روش‌های نوین در ارزیابی که بیشتر تأکید بر جنبه‌های عینی داشته باشند تا ذهنی در این مقوله مورد تأکید قرارگرفته‌اند. پاتریکیا[12] (۲۰۱۲) در همین زمینه بیان می‌کند که ارزیابی به‌عنوان قلب آموزش محسوب می‌شود و جز لاینفک آن است. ارزیابی شایستگی دانشجویان یکی از مشکل‌ترین وظایف اساتید است. با انجام ارزیابی مناسب می‌توان نقاط قوت و ضعف آموزش را شناسایی کرد و با تقویت جنبه‌های مثبت و رفع نارسایی‌ها، در راستای ایجاد تحول و اصلاح نظام آموزشی گام برداشت (۴۰). نتایج مطالعه ترابی زاده و همکاران (۲۰۱۸) نشان داد که از دیدگاه اساتید و دانشجویان، توانایی و مهارت استفاده از روش‌های نوین در ارزشیابی ارزیابی دانشجویان یکی از ویژگی‌های اساتید برتر و به‌روز محسوب می‌شود. اساتیدی که از روش‌های نوین در ارزیابی دانشجویان استفاده می‌کنند و بازخورد مناسب به دانشجویان می‌دهند در امر تدریس موفق‌تر از اساتیدی هستند که از روش‌های سنتی برای ارزیابی استفاده می‌کنند (۴۱). رعایت قوانین آموزشی یکی دیگر از ویژگی‌های اساتید اثربخش از دیدگاه دانشجویان بود که فقط در چهار مطالعه به این موضوع اشاره‌شده است. بر اساس نتایج مطالعه شایسته فر و همکاران گرچه حضور به‌موقع استاد در کلاس و رعایت زمان در فرایند تدریس مؤثر است اما به‌عنوان ویژگی استاد مؤثر کمتر توسط دانشجویان مورد تأکید قرارگرفته است (۳۷). درعین‌حال نتایج برخی مطالعات بیانگر آن است که با رعایت مقررات آموزشی می‌توان ارزش‌ها و اصول حرفه‌ای را به دانشجویان منتقل ساخت (۴۱).

محدودیت مطالعه

این مطالعه به بررسی مطالعات انجام‌شده در کشور ایران پرداخته است و سایر مطالعات در کشورهای دیگر موردبررسی قرار نگرفته‌اند. البته همان‌طور که در بحث آورده شده نتایج مطالعه حاضر با نتایج مطالعات سایر کشورها مقایسه شده است.

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج حاصل از مطالعه انجام‌شده چنین برداشت می‌شود که ویژگی‌های فردی و ظاهری، مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های تدریس و دانش‌پژوهی از مهم‌ترین ویژگی‌های اساتید اثربخش محسوب می‌شوند، لذا اساتید و مدرسان بایستی این ویژگی‌ها و قابلیت‌ها را در خود ارتقا دهند. با توجه به اینکه بستر فرهنگی و ویژگی‌های محیط‌های آموزشی می‌تواند در این مقوله تأثیرگذار باشند، لذا پیشنهاد می‌شود که این ویژگی‌ها در مطالعات سایر کشورها نیز بررسی گردد.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل طرح پژوهشی با کد اخلاقی به شماره IR.FUMS.REC.1397.042 مصوب معاونت تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی فسا است. لذا از معاونت تحقیقات جهت حمایت

[10] Lovric
[11] Scicluna
[12] Patricia

مالی و همچنین از واحد توسعه تحقیقات بالینی بیمارستان ولیعصر فسا تقدیر و تشکر می‌گردد.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافعی را اعلام نکرده اند.

References

1. Khan BA, Fauziya A, Vazir N. Students' perceptions of clinical teaching and learning strategies: A Pakistani perspective. Nurse Educ Today. 2012;32:85–90
2. Asfour HI, EL-Soussi AH. A qualitative study of effectiveness of clinical teaching. J Am Sci. 2011;7:409–20
3. Nishioka VM, Coe MT, Hanita M, Moscato SR. Dedicated education unit: Nurse perspectives on their clinical teaching role. Nurs Educ Perspect. 2014; 35:294–300.
4. Finotto S, Carpanoni M, Turroni EC, Camellini R, Mecugni D. Teaching evidence-based practice: Developing a curriculum model to foster evidence-based practice in undergraduate student nurses. Nurse Educ Pract. 2013; 13:459–65.
5. Shuls, J, Trivitt J. Teacher effectiveness: An analysis of licensure screens. Educational Policy.2015; 29(4): 645–675.
6. Polikoff, M, Porter A. Instructional alignment as a measure of teaching quality. Educational Evaluation and Policy Analysis. 2014; 36(4): 399–416.
7. Abedini S, Kamalzadeh H, Abedini S, Aghamolaei T. Perspectives of medical students regarding criteria for a good university professor, Bandar Abbas, Iran. Journal of Hormozgan University of Medical Sciences. 2010; 3:241-245. [In Persian]
8. Aziz, F. Kazi A. Role of Teachers in Students' Classroom Participation in Universities .International Journal of Educational Enquiry and Reflection. 2019; 4(1): 46-57
9. Barni D, Danioni F, Benevene P. Teachers' Self-Efficacy: The Role of Personal Values and Motivations for Teaching. Front Psychol. 2019;12(10):1645
10. Liu HY, Wang IT. Creative teaching behaviors of health care school teachers in Taiwan: mediating and moderating effects. BMC Med Educ.2019;19(1):2-10
11. Ucus S, Acar I.H. Teachers' innovativeness and teaching approach: The mediating role of creative classroom behaviors. Social Behavior and Personality: An international journal.2018; 46(10):1697-1712.
12. Anis A. Role of Teacher in Student's Personality Development. Psychol Behav Sci Int J. 2017; 2(2):1-2
13. Asgari F, Mahjoob Moadab H. Comparing characteristics of an effective teaching from teachers' and students point of view, Guilan university of medical sciences. Journal of Medical Education Development Center of Kerman University of Medical Sciences. 2010; 7:26-33. [In Persian]
14. Keiler LS. Teachers' roles and identities in student-centered classrooms. Int J STEM Educ. 2018; 5(1):34.
15. Berman AC. Good teaching is good teaching: A narrative review for effective medical educators. Anat Sci Educ. 2015; 8(4):386-94.
16. Skedsmo G. Gerhard Huber S. Teacher evaluation: the need for valid measures and increased teacher involvement. Educational Assessment, Evaluation and Accountability.2018;30(1):1-5.
17. Lum SK, AS Burud I, Shirahatti R, Barua A. Students and Faculty Perspective of a Good Medical Teacher in the Asian Context. Journal of Surgery and Research. 2019; 2(3):054-9.
18. Gashmard R, Moatamed N, Vahedparast H. Faculty members and students' viewpoints on characteristics of a good university teacher in Boushehr University of Medical Sciences. Iran J Med Educ 2011; 11(1): 48-57. [In Persian]
19. Shahsavani K, Faraj Elahi M, Zarif Sanaiey N. Characteristics of a Good Lecturer from the Viewpoints of the Students of Universities Offering Virtual Education in Shiraz. Magazine of Elearning Distribution in Academy (MEDIA). 2014; 5(2):52-60.
20. Abedini S, Kamalzadeh H, Abedini S, Aghamolaei T. Perspectives of medical students regarding criteria for a good university professor, Bandar Abbas, Iran. Journal of Hormozgan University of Medical Sciences. 2010; 3:241-245. [In Persian]
21. Mazloomy MA, Rahaei SZ, Ehrampoush MH, Soltani T. The characteristics of an expert faculty member based on view points of medical students–Yazd, Iran-2008. Bimonthly Journal of Hormozgan University of Medical Sciences 2010; 14(3):226-233 [In Persian].
22. Esqueda OJ. The Teachers Craft: The 10 Essential Skill of Effective Teaching. Christian Education Journal. 2009;6(2):414-416.
23. Cristiana S, Denisa MA. Students' opinions regarding the qualities and skills of the teachers.Procedia Social and Behavioral Sciences.2014;128: 146-151
24. Celik, S. Characteristics and Competencies for Teacher Educators: Addressing the Need for Improved Professional Standards in Turkey. Australian Journal of Teacher Education. 2011; 36(4):18-32
25. Richardson AG, Arundell A. Characteristics of the Effective Teacher as Perceived by Pupils and Teachers: A Caribbean Case Study; ERIC Document Reproduction, Service. 2006;3(2):235-249.

26. Clarmin B. Students Opinion of Master Desirable Characteristics. Journal of Social Psychology 2008;25(71):29- 43.
27. Shakournia AH, Motlagh MA, Malayeri A, Jahan mardi A, Kamili Sani H. The view of Jondishapour Medical university students about faculty evaluation. Iranian J Edu Res 2005; 5: 109- 11. [In Persian]
28. Avijgan M, Karamalian H, Ashourioun V, Changiz T. Educational Needs Assessment of Medical School's Clinical Faculty Members in Isfahan University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education 2009; 9 (2):93-103. [In Persian]
29. Amini M, Honardar M. The view of faculties and medical students about evaluation of faculty teaching experiences. Koomesh ..2008;9: 171-177. [In Persian]
30. Seif A. Teacher evaluation using students' view point. is it reliable? Psychol Res. 1997;1: 12-24.
31. HajiAghajani S. A study of comparing the instructors and students prospect concerning a good instructor. TEB VA TAZKIEH. 2001:41: 47-51. [In Persian]
32. Shorten A, ShortenB. What is meta-analysis? Evidence-Based Nursing. 2013; 16:3–4.
33. Lizzio A. Action Learning in Higher Education: an investigation of its potential to develop professional capability. Studies in Higher Education. 2004; 29(4):470-486
34. McAllister M. The Capabilities of Nurse Educators (CONE) questionnaire: Development and evaluation. Nurse Education Today,2016;39 (7):122–127
35. Asgari F, MahjoubH. Comparative characteristics of effective teaching from the perspective of teachers and students of Guilan University of Medical Sciences. Search Results Web results. International Journal of Medical Education. 2010;7 (1).33-26. [In persian]
36. Salehi SH, Hassan Zahrayi R, Ghazavi Z, Amini P, Ziaei SH. The characteristics of effective clinical teachers as perceived by nursing faculty and students. International Journal of Medical Education. 2004; 4 (1): 43-37. [In persian]
37. Shayesteh Fard S, Hoshyari M, Khazani H. Comparison indices from the viewpoint of effective teaching teacher and students of Ahvaz University of Medical Sciences. International Journal of Medical Education. 2003; 10: 42. [In Persian]
38. Lovric R, Prlic N, Zec D, Puseljic S, Zvanut B. Students' assessment and self-assessment of nursing clinical faculty competencies: Important feedback in clinical education? Nurse Educ. 2015; 40(5):E1-5
39. Scicluna HA, Grimm M, Sullivan A, Harris P, Pilotto L,Clinical capability of graduate of an outcomes- based integrated medical program.BMC Medical Euucation.2012;12(23):3-8.
40. Katowa-Mukwato P, Mwape L, Kabinga-Makukula M, Mweemba P, Maimbolwa M.C. 2013. Implementation of Objective Structured Clinical Examination for assessing nursing students' clinical competencies: Lessons and implications. Creative Education, 4(10), p.48.
41. Torabizadeh C, Ghodsbin F, Javanmardifard S, Shirazi F, Amirkhani M, Bijani M. The Barriers and Challenges of Applying New Strategies in the Clinical Evaluation of Nursing Students from the Viewpoints of Clinical Teachers. Iran J Nurs Midwifery Res. 2018;23(4):305–310.

Review Article

Investigating the Effective Teacher Characteristics from the Students' perspective: Systematic Review and Meta-Analysis

Bijani M[1], Kamali F[2], Shaterjalali M[3], Naghizadeh Jahromi M[4], Dehghan A[4], Karimi S[4*]

1. Department of Medical- Surgical Nursing, Faculty of Nursing, Fasa University of Medical Sciences, Fasa, Iran
2. Department of Community Medicine, Faculty of Medicine, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran
3. Faculty of Medical science, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran
4. Noncommunicable Diseases Research Center, Fasa University of Medical Sciences, Fasa, Iran

Received: 08 Nov 2019 Accepted: 28 Dec 2019

Abstract

Background & Objective: Teachers' evaluation as an accountable process in promoting the quality of medical education is the main mission of the university. Teachers are key and effective facilitator of this process. Some of the attributes of faculty from the students' point of view to help students to learn and make the learning process more effective. For this purpose, a study was conducted to determine the characteristics of effective faculty in improving education and its influence on students in Iran.

Materials & Methods: This study was conducted through systematic review and meta-analysis. For this purpose, the articles that were published in Iran were either in English in Persian and were selected for the study without considering the time period .Articles were searched in databases of Cochrane Library Web of Science, PubMed, CINAHL, Google Scholar, Ovid, Science Direct, WILEY, Scopus, ProQuest, Medline, Elsevier Magiran, and SID. Finally, 21 articles that met the criteria for meta-analysis were included in the study and their quality was evaluated.

Results: Attributes were extracted in six domains .The six main dimensions are as follows: Individual and personality traits, communication skills, teaching skills, research skills, evaluation skills, and observing educational rules.

Conclusion: Personal characteristics, research skills and communication skills were among the most important characteristics of an effective faculty from the students' perspective. Therefore, it is necessary to consider the characteristics in the recruitment of instructors.

Keywords: Meta-Analysis, Human Characteristics, Instructors, Students, Iran

***Corresponding Author: Karimi Shahnaz,** Noncommunicable Diseases Research Center, Fasa University of Medical Sciences, Fasa, Iran
Email: shahkar20022002@yahoo.com
https://orcid.org/0000-0003-2438-5577